

SIANGINN KAI THOKNAK CAAH IITIMHLAMHNAK

Sianginn kai thoknak cu ngakchia le chungkhar caah thlennak ngan pi asi. Mi thar, hmun thar le tuahning thar pawl he lung a hliplau ii – a kan zuamcawh tu zong asi. Na fa nih sianginn ah ttha tein kai a thok khawhnak ding caah na tuah khawh mi thil tam pi aum.

Sianginn kaithoknak ah a ttha mi cu zeidah asi?

Chungkhar le zohkhenhtu hna cu ngakchia hna ii an pakhatnak bik chimhrintu an si. Na fa he inn ah nan tuah mi thil nih na fa a ca cawnnak le a tthanchonak cun an sianginn ca timhlamhnak ah a bawmh khawh. Na fa ca cawnnak le tthanchonak bawmh ding ah a ttha bik cu **lentecehlnak** in asi.

A ttha mi sianginn kaithoknak nih ngakchia cu a ca cawnnak a tluanter ii a nuamh ter deuh. Cun ngakchia cu sianginn ah an ii nuamh tikah, ca cawn duhnak lungthin zong an ngei. Na fa sianginn nih na fa cu pumpak in a herh mi a tlinhnak ding caah fak piin aa zuam lai, cun a dangdang a herh mi zong a bawmh lai. Nangmah zong nih na fa cu sianginn ah a him ii, mah le mah ii zumh khawhnak, cun pehtlaihkhawhnak caah bawmhak pawl na tuah pi khawh.

Inn ah lentecehlnak le ca cawnnak

Lentecehlnak cu na fa ca cawnnak caah bawmtu ttha bik asi. Lentecehlnak nih zatuak, tch numbat relning, tlaanning, buserning cun a hmetngan tuahnak pawl a tthancho ter khawh. Lentecehlnak nih na fa cu kokek thil sining le ningtak (science) kong pawl a hngalh ter khawh ii thilthar siam khawhnak ruahnak (creative) a ngeih ter .Na fa cu lente aa celh tikah, inn zia tuarthiamnak le holh lei cun ca lei thiamnak zong a cawn chih. Hi ka hin inn ah na tuah khawh mi thil cheukhat pawl cu:

- **Nitin cawlcanghnak:** Ngakchia nih nitin cawlcanghnak asi mi rawl chuannak, cabuai fim le thianhnak, pakan ttawl mi chiahnak, thil chiah le tunu fimnak, cun thing ram cin le inn zuat sattil zuatnak in cawnnak an tuah. Na fa cu “Cung-hmuk hrai zeizat dah kan herh lai?” silo le “hmawca lepkyat na kawl kho lai maw?” ti bantuak bialhalnak in a cawnnak na bawmh khawh.
- **Lentecehlnak (Games):** UNO, Snap, Memory, I spy, cun Kupmaw-Kuplo i celhnak pawl nih na fa cu mah caan phak ah ttuanvo laakning cawnnak a bawmh. .
- **Blocks pawl sernak:** Blocks pawl tch LEGO, thing block silo le catlaap block pawl pehnak nih monghthiamnak he na fa cu thilthar ser ding ruah khawhnak le harnak phishin ning a tthancho ter khawh.
- **Zuung le crafts (Arts and crafts):** Art le craft cawlcanghnak zong nih thilthar ruahkhawhnak le monghthiamnak cun harnak phishinl ning a tthancho ter khawh.
- **Thil hruknak:** Thil a hlun cang mi pawl i hruk ii a dang ziaza in i titernak nih thilthar ruah khawhnak le holh ah thiamnak a tthanchoter khawh.
- **Ringawn, tuanbia le laam:** Carelnak, tuanbia chimhnak, ringawn ngaihnik le laamnak, cun inn silole dum chungah thil kawlnak caah “suingun kawlnak” nak pawl nih na ngakchia holh thiamnak a sersiam.

- **Leng ah lentecelhnak:** Lamzawhnak, tlangkainak, setbing monghnak silole skate i citnak, cerhmun ah kalnak, cubbies sernak, bawlung cheh le hlonh, bawlung a neem mi cu tennis tuknak in cheh silo le tuk, a thur mi le noncek cawh – mah dihlak nih hin na fa ca cawnnak le tthanchnak caah a bawmh khawh.
- **Ngaitthlai in bia halnak:** Na fa cu lente aa celh tikah, 'na langhter kho maw...?', 'Zeidah a cang hnga hi ti asi ahcun...?', 'Zei tindah mah bia halnak cu na leh lai...?' ti bantuk biahalnak pawl hi hal.
- **Nifatin tuahmi pawl:** Nifatin te tuah kel mi tuahnak nih na fa cu a inn tuar nak tawltrelnak ding caah ruahchanhnak a ngeih ter khawh. Nifatin tuah mi pawl nih ngakchia cu ttha tein a bawmh khawh . Abik in nifatin hmaan ten ih caan ngeih ding a biapii, tch: ei caan le ti kholh caan, zaan ihnak hruk, haa ttawl, carel, cun ih nak ah kal.

Sianginn cu neihniam mi hmun ah ser

'Sianginn caah timhlanhnak' cu ca lei cawnnak kong asi lo, asinain sianginn cu zeibantuk dah asi ii zeidah a um ti ruah khawhnak asi. Hi hna hi na fa na bawmh khawhnak ding caah na tuah khawhmi thil chekhat an si:

- Na fa tualleng sianginn silo le sianginn nih sianginn program ah tuah mi zeibantuk tthialnak paoh ah ii tel.
- Sianginn ah cun sianginn in chawhleh ning cawn.
- Na fa cu a mah he sianginn aa khat mi ah a kai tti ding a dang ngakchia pawl he lentecelh ter.
- Mah tein i fimtawl kho ding in forhfialnak cu zeitin dah thilhrukning, zunput kalning, kut ttawl ning, nika khamnak cream (sunscreen) thuhning, cun an sianginn zal bei le cawining pawl chimhnak in tuah piak.
- Sianginn kaithoknak kong cu chimh. Na fa nih sianginn kong ah thinphannak a ngeih le ngeih lo theih dingah bia ruah piak.
- Sianginn kaithoknak kong cauk rel silo le tuanbia chimh.
- Sianginn a dih tikah ah zeidah a cang lai timi kong chimh le cawn piak.
- Sianginn thok le dih caan pawl zoh in ttumnak le kainak caah ready tein si ding le khoi ka dah ttumnak le kainak asi kha kawl piak.
- Na si khawh ah un, ca chimtu min hman thok.

Na fa tualleng sianginn nih zeitin dah a bawmh lai

Tualleng sianginn zong nih ngakchia sianginn kai thoknak caah a bawmh ve hna. Tualleng sianginn ah, hngakchia cu lentecelhnak, rianttuannak le adang he hawi ii serhnak in a tthancho ter hna.

Transition Learning and Developemtn Statement (Tthialnak Cathanh) ca ttialpiaknak in na fa tualleng sianginn nih na fa cu tualleng in sianginn ah i tthialnak a bawmh lai. Tthialnak cathanh cu na fa sianginn kainak ding ah pek asi lai. Mah cathanh ah cun na fa thilti khawhnak, a thazaang, cun a duh mi le zeitin dah an cawn ning asi timi langhter asi lai. Nangmah sinah na fa Tthialnak Cathanh cu ttial (fill out) ding ah hal na si lai, cun na fa zong nih a ruah ning le a inntuar ning cu hrawmh khawh asi.

Tthialnak Cathanh kong ah thawng fiang deuh theihnak caah, zaangfahnak tein Zungtthen website (a tanglei) ah rak zoh.

Fiang Deuh In

- [Sianginn Kai Thoknak caah Tips pawl \(education.vic.gov.au\)](https://education.vic.gov.au)
- [Tualleng sianginn in sianginn ah tthialnak \(education.vic.gov.au\)](https://education.vic.gov.au)
- [Sianginn thim ning le up ning \(education.vic.gov.au\)](https://education.vic.gov.au)
- [Thoknak: na fa timhtuahnak| Hngakchia Network Sanhnak](#)
- [Kai Thoknak caah Ngandamnak – Better Health Channel](#)
- [Sianginn tthialnak caah chungkhar nih herh mi thil \(education.vic.gov.au\)](https://education.vic.gov.au)